

Bijlage 1 bij raadsinformatiebrief 2024-008091 met als onderwerp: kadernota 2025-2028 in raadscommissie Bestuur en Middelen 6 maart 2024

Mogelijke maatregelen gericht op het stapsgewijs komen tot een sluitend meerjarenperspectief. **De hieronder opgenomen maatregelen zijn geen voorstel.** Het geeft inzicht in mogelijke maatregelen die nader gewogen moeten worden.

De volgende tabel geeft inzicht in de autonome ontwikkelingen zoals die als totaal in de tabel in de raadsinformatiebrief zijn opgenomen. Dit is de stand op 1 februari 2024. Bij dit beeld horen twee bijzondere risico's die nog niet zijn verwerkt, terugkomen in het traject van de jaarrekening:

- het treffen van een voorziening voor de gemeentelijke kosten herstel Zwembad Heersdiep, na de uitspraak van de raad voor arbitrage;
- het risico op een afboeking van de waarde Erfgoed/Willemsoord hierover vindt half februari overleg plaats met de accountant.

De stand van zaken autonoom op datum 1/2/24 € x1000	2025	2026	2027	2028
Stand vastgestelde begroting 2024	-1.466	3.253	1.701	1.701
Autonome ontwikkelingen eerste tussenrapportage 2024				
Besluit decembernota 2023 lagere uitgaven sociaal domein 2023 toevoegen aan de jaarschijf 2027			120	
Verwerken raadsbesluit Quelderduyn	200	200	200	
Veiligheidsregio kadernota 2025 conform zienswijze	245	365	480	480
Effect lagere uitkering BUIG zonder beleidsaanpassing. De oorzaak ligt in de landelijke herverdeling van de beschikbare middelen	1.198	574	574	574
Totaal autonome ontwikkelingen eerste tussenrapportage 2024	1.643	1.139	1.374	1.054
De noodzakelijke investering in het vervangen van 130 verouderde schakelkasten straatverlichting vraagt € 1,3 mln. In het najaar van 2023 is gebleken uit de inventarisatie van de onderhoudsstand dat de deze kasten met hoge prioriteit vervangen moeten worden. Binnen de bestaande investeringsruimte en capaciteit kunnen in 2024 10 kasten vervangen worden. De andere schakelkasten moeten zo snel mogelijk daarna worden vervangen.		40	65	65
Indexering bestaande kredieten i.v.m. prijsontwikkeling € 9 miljoen	75	150	225	300
Prijsontwikkeling van eind 2022 naar 2024 10% over een volume van € 90 miljoen				
Stijging omslagrente als gevolg van ontwikkeling rentestand. Effect van € 40 miljoen nieuwe financiering tegen gemiddeld 1% hogere rente.	100	200	300	400
Totaal autonome ontwikkelingen kadernota 2025	175	390	590	765
Stand kadernota 2025-2028 voor ruimtevragers	352 (tekort)	4.782 (tekort)	3.665 (tekort)	3.520 (tekort)

In de volgende tabel het overzicht van ruimtevragers en mogelijke maatregelen om tot een meer dan sluitende begroting te komen. Er is een aantal ruimtevragers waarop nog onvoldoende zicht is in effect op de meerjarenbegroting. Deze PM posten zijn onder de tabel opgenomen. Onder de tabel ook een aantal opmerkingen rond incidentele kosten.

X €1000	2025	2026	2027	2028
Ruimtevragers				
Zorgzame gemeente				
Leerlingenvervoer. Er is een nieuwe verordening Leerlingenvervoer in voorbereiding. De in de begroting opgenomen kostenbesparing is alleen mogelijk als wordt gekozen voor aanpassing van het aantal kilometers waarop leerlingenvervoer wordt verstrekt (van 2 naar 6 kilometer). Dit is niet wenselijk.	75	75	75	75
Vitale gemeente				
Samenwerking met provincie/defensie/gemeente maritiem cluster. Het betreft een afspraak met provincie en rijk voortvloeiend uit het bestuursakkoord over de samenwerkingskosten en de voorbereidingskosten van projecten.	250	250	250	250
Totaal ruimtevragers	325	325	325	325
Maatregelen die kosten verlagen of inkomsten verhogen				
Samenwerkende gemeente				
1. De ambtelijke organisatie zit in een fase van ontwikkeling met als doel effectiever en efficiënter te werken binnen de regionale context. Uitgangspunt is dat met een investering aan de voorkant dit tot een besparing kan leiden vanaf 2026. Een voorstel voor de uitwerking van deze investeringsbijdrage (frictiekosten en/of ondersteunende faciliteiten/ict) is nog in voorbereiding.		500	600	700
2. We doen de aanname dat in de volgende bestuursperiode het college geen 6,2 fte wethouders zal tellen maar 5 fte.		120	240	240
3. Een verhoging over alle categorieën OZB (woningen eigenaren, niet-woningen eigenaren en niet-woningen gebruikers) met 0,65% is gelijk aan € 100.000. We rekenen hier met een stijging van 2,6% Deze belasting komt voor 50% ten laste van het woningeigenaren.	400	400	400	400
4. Er kan meer kostendekkend worden gewerkt. De benodigde opbrengst komt in de jaren 2025-2027 vanuit de egaliseringsreserve en vanaf 2028 door het tarief van de afvalstoffenheffing te verhogen.	70	70	70	70

X €1000	2025	2026	2027	2028
5. We onderzoeken maatregelen in het parkeerbeleid: kostenbesparing in onderhoud en beheer van de voorzieningen en verhoging van de baten (vergunningen en gebieden met betaald parkeren). Bij het herzien van het parkeerbeleid wordt gezocht naar een oplossing om ontwikkelingen in het stadshart mogelijk te maken en tegelijkertijd de bereikbaarheid en het economisch functioneren van de binnenstad zo veel mogelijk te waarborgen. In de optie betaald parkeren wordt ook gekeken naar de mogelijkheden om betaald parkeren in te voeren bij bijvoorbeeld de strandslagen of de haven. De hier opgenomen opbrengst van parkeren zal niet alleen met betaald parkeren gerealiseerd kunnen worden.		200	200	200
6. Gemeente en Woningstichting Den Helder gaan in overleg over een nieuwe tranche in de leningenportefeuille van Woningstichting. De vergoeding/risicopremie daarop vanaf 2026 is hier opgenomen.			340	340
7. Een optie is om in de begroting rekening te houden met een dividend-uitkering van Den Helder Airport en/of Port of Den Helder. Voorwaarde is winst en dat die winst kan worden onttrokken (beoordeling is aan bestuurder en RvC). Dit is afhankelijk van het bedrijfsresultaat. Het risico is hoog dat deze opbrengst niet behaald zal worden, omdat daarmee deze partijen in dekking van tegenvallende resultaten afhankelijker worden van de gemeente.	100	100	100	100
8. De opbrengst uit leges begraven blijkt uit de jaarrekening structureel hoger uit te vallen dan begroot. Deze verhoging kan meerjarig worden meegenomen. Een keuze is om ook de leges te verhogen. In dat geval levert 5% verhoging nog € 15.000 extra op jaarbasis.	30	30	30	30
subtotaal	600	1.420	1.980	2.080
Zorgzame gemeente				
9. De voorwaarden van de rijksbijdrage onderwijsachterstandenbeleid zijn aangepast, zodat we deze mogen benutten voor al bestaande maatregelen. Concreet betekent het dat we andere kosten onderbrengen onder dit budget waardoor we op in de begroting opgenomen bedragen minder uitgeven.	753	753	753	753
10. Met re-integratie-inzet bevorderen we de bijstandsuitstroom. We besparen door extra kritisch te zijn op het inzetten van maatwerkvoorzieningen (re-integratietrajecten/ begeleiding en inzet jobcoaching). In de uitvoering van deze maatregel moeten we wellicht werken met een taakstelling per aanbieder, om de kosten beheersbaar en controleerbaar te houden.		100	100	100
11. Extra kostenreductie jeugd. Er is wel een risico dat deze ambitie niet haalbaar blijkt op deze wettelijke taak: de taakstelling is nu al hoog, tarieven GI stijgen en er is een kanteling naar kleinschalige woonvoorzieningen. We nemen deze maatregel wel op omdat er tegenover de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd onvoldoende middelen staan.		500	500	500

X €1000	2025	2026	2027	2028
12. Extra kostenreductie Wmo. Er is wel een risico dat deze ambitie niet haalbaar blijkt op deze wettelijke taak: de taakstelling is nu al hoog en er sprake van een toenemende vergrijzing en daarmee een toenemende zorgvraag. We nemen deze taakstelling wel op als uitdaging om door doelmatige zorg tot kostenbesparing te komen.		600	600	600
13. Deze korting GrGA komt naast de al verwerkte taakstelling. Er is bij GrGA inmiddels geen exploitatieoverschot meer. Deze aanvullende taakstelling vergt dus nog wel een bestuurlijke invulling. Het zal in ieder geval betekenen dat er 3 personen minder in een dienstverband met loonkostensubsidie kunnen plaatsen (€ 69.000). Voordat er sprake is van een dienstverband zijn er trajectkosten. Deze trajectkosten zijn maximaal € 8.500,- per persoon.		100	100	100
14. Met anterieure overeenkomsten maken we afspraken met initiatiefnemers/ontwikkelaars over de kostenverdeling. Dit is in lijn met het verhaal van kosten waartoe de Omgevingswet verplicht. De kosten van benodigde aanpassingen in de openbare ruimte kunnen we bijvoorbeeld meer leggen bij de ontwikkelaar. De ontwikkelaars kunnen het ervaren als een lastenverzwaring in hun project. We rekenen ook opnieuw het tarief van de legeskosten door om deze kostendekkend te houden. Gecombineerd met de verwachte aanhoudende bouwstroom voorzien we hier extra inkomsten.		150	150	150
15. Geheel afzien van een HUB Julianadorp. Extra menskracht is dan niet meer nodig. De investering en de daaraan gekoppelde kapitaallasten kunnen daardoor vervallen en gemaakte kosten afgeboekt.		80	80	80
16. De vanaf 2024 begrote inzet op de methodiek MAZL (extra aandacht voor ziekgemelde leerling) beëindigen we weer. We gaan weer terug naar beperkte aandacht voor thuiszitters waardoor leerlingen mogelijk langer thuis blijven zitten (en eventueel uitvallen).	46	46	46	46
17. De vanaf 2024 begrote inzet van schoolmaatschappelijk werk in het primair onderwijs beëindigen we weer. In de praktijk betekent dat minder inzet op preventie vanuit de scholen en daardoor mogelijk meer druk op toegang gemeente en inzet jeugdhulp.	35	35	35	35
18. We beëindigen de subsidie van de Werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer. De inzet van de werkgroep sluit niet aan bij de doelstelling van waaruit de subsidie wordt verstrekt. Gedurende het gehele jaar kan aan 13 inwoners sociale activering worden geboden voor zes dagdelen per week, maar het levert geen betaalde baan en geen uitstroom op. De werkvorm sluit ook niet aan bij de belangstelling.			133	133
19. We versoberen de collectieve verzekering gekoppeld aan de bijzondere bijstand en het minima-beleid zodanig dat het een besparing van 10% oplevert. We informeren de verzekeraar tijdig (minstens een half jaar van tevoren) over de keuze dat wij een verandering brengen in de doelgroep en/of hoogte van de gemeentelijke bijdrage. Als de besparing wordt gerealiseerd door het verlagen van de gemeentelijke bijdrage		80	80	80

X €1000	2025	2026	2027	2028
behoeft de beleidsregel geen aanpassing en is het tijdig informeren van de verzekeraar voldoende. Een aanpassing in de doelgroep betekent dat wij de inkomensgrens gaan verlagen. Als hiervoor gekozen wordt ,dan moet de beleidsregel Bijzondere Bijstand worden aangepast.				
20. We zetten een maximum op het totaal van kindpakket (is nu €200 per kind + evt eenmalig € 170,00 per kind voor een fiets), het cultuurfonds (nu max €250 per kind) en sportfonds (nu max € 350 voor contributie en attributen excl. Zwemlessen). De begrote bijdrage door een plafond verlagen. In 2024 is voor het kindpakket € 230.000 en voor JOC en JFS tezamen ongeveer € 236.000 begroot. Om dit mogelijk te maken moeten de beleidsregels minimeleid worden aangepast. Ook moet voor de aanpassing van de subsidie aan Jeugdfonds Sport en Jeugdfonds Onderwijs en Cultuur tijdig gesprekken worden gevoerd met deze partners om dit kenbaar te maken.		100	100	100
subtotaal	834	2.544	2.677	2.677
Vitale gemeente				
21. We stellen een korting voor van 40% van het incidenteel jaarlijks beschikbare stedelijk vernieuwingsbudget met ingang van 2026.		50	50	50
22. We stellen een korting voor van 20% en een subsidieplafond gekoppeld aan de subsidieverordening evenementen Den Helder 2020 met ingang van 2026. De consequentie is dat de ondersteuning van evenementen/publieksactiviteiten lager zal uitvallen.		33	33	33
23. Onderzoek geeft aan dat een overdekte fietsenstalling op de voormalige V&D locatie niet haalbaar is. Een alternatieve locatie is nog niet uitgewerkt. We laten de reservering van de investering en de daarbij behorende kapitaallasten vervallen. Als een nieuwe kans zich voordoet, zal een nieuw budget moeten worden gevraagd.	42	42	42	42
24. Voor de overheidsbijdrage in de ontwikkeling van Tekpark (Regio Deal) is 2024 het laatste jaar. Er is nog geen haalbare businesscase die een reservering op dit moment rechtvaardigt. Het wegvallen van de nu nog regionale bijdrage is dat deze voorziening verdwijnt die kinderen uit het primaire onderwijs op een speelse manier kennis laat maken met techniek.	75	75	75	75
25. Het uitvoeringsplan Fietsvisie ligt ter besluitvorming bij de gemeenteraad. De middelen die in de begroting 2024 zijn opgenomen voor de uitvoering laten we vervallen. In het raadsvoorstel is al deels rekening gehouden met deze maatregel. De consequentie van deze maatregel is dat we een visie (met eventueel afgeslankt uitvoeringsprogramma) vaststellen zonder budget. Dat kan aangezien we nog niet gestart zijn maar heeft impact op onze 'fietsstad ambitie'.	45	45	45	45
26. Het uitvoeringsplan Fietsvisie ligt ter besluitvorming bij de gemeenteraad. Door af te zien van de realisatie van doorfietsroutes valt een investeringsbijdrage van € 600.000 vrij met de	36	36	36	36

X €1000	2025	2026	2027	2028
daaraan gekoppelde kapitaalslasten. Het heeft wel impact op onze 'fietsstad ambitie'. Ook betekent het dat we geen aanspraak maken op subsidies (90% van het benodigde totaalbedrag) en een bijdrage uit het budget van de regionale agenda mobiliteit.				
27. Het uitvoeringsprogramma Helders Perspectief is in de gemeenteraad van 27 januari 2024 vastgesteld. Een besparing op de daarin opgenomen projecten voor de jaarschijven 2026 en 2027 van 20 %. In het derde en vierde jaar van het programma betekent het dat vanuit dit programma geen evenementen worden gefinancierd en daardoor een evenementencoördinator wordt aangetrokken zonder budget. Er is ook een risico in het draagvlak bij de partners van Helders Perspectief en de verwekte verwachtingen in besluitvorming.		88	84	
In de begroting 2024-2027 is een fonds cofinanciering subsidieaanvragen opgenomen met bijdragen uit de jaren 2024 en 2025. De jaarschijf laten we vervallen.	200			
subtotaal	398	369	365	281
Leefbare gemeente				
28. Het programma Duurzaamheid is op 12 februari door de gemeenteraad vastgesteld. Een verlaging van € 200 betekent een halvering van de daarin voorgestelde stimuleringsregelingen. Het is niet mogelijk dit op te vangen in de rijksbijdrage duurzaamheid van €1,1 miljoen, omdat dit een doelbestemming is voor personele lasten. Concreet betekent het dat binnen het programma thema's geschrapt moeten worden of alle thema's versoberd. Er zijn ook al lopende trajecten, waardoor de keuzeruimte beperkt is.		200	200	200
29. Een optie is om de subsidie aan schouwburg De Kampanje voor de culturele activiteiten verder te verlagen met ingang van 2027. Met De Kampanje moet in overleg een nieuwe BCF worden opgesteld. Er is overigens in de begroting vastgelegd dat we met de Helderse Vallei, De Kampanje, Triade en Kopgroep in gesprek gaan over een bezuiniging vanaf 2026 van gezamenlijk €200.000. Deze mogelijke maatregel komt daar vanaf 2027 bovenop. Minder subsidie kan leiden tot minder aanbod binnen de gemeentelijke doelstellingen. Het cultuurbeleid staat op de bestuurlijke termijncalender in Q3 2024.			200	200
30. Een optie is om de subsidie aan Triade voor het aanbod kunst- en culturele activiteiten verder te verlagen met ingang van 2027. Met Triade moet in overleg een nieuwe BCF worden opgesteld. Er is overigens in de begroting vastgelegd dat we met de Helderse Vallei, De Kampanje, Triade en Kopgroep in gesprek gaan over een bezuiniging vanaf 2027 van gezamenlijk €200.000. Deze mogelijke maatregel komt daar vanaf 2027 bovenop. Minder subsidie kan leiden tot minder aanbod binnen de gemeentelijke doelstellingen. Het cultuurbeleid staat op de bestuurlijke termijncalender in Q3 2024.			130	130

X €1000	2025	2026	2027	2028
31. We gaan met het bestuur van Aquacentrum Den Helder in gesprek om te komen tot een verlaging van de openstellingsvergoeding van het zwembad. De consequentie kan zijn dat de kosten voor de bezoeker/gebruiker omhoog moeten.		100	100	100
32. In het strategisch assetmanagementplan openbare ruimte (SAMP) dat in Q4 aan de gemeenteraad wordt aangeboden ter vaststelling bepalen we opnieuw de uitgangspunten en krijgen we inzicht in de kostenverdeling over de verschillende activiteiten en werkzaamheden. Rekening moeten we houden met kostenstijgingen en areaaluitbreiding, maar deze nemen we om deze reden nu niet op als ruimtevragers. Tegelijkertijd willen we de uitdaging aan om te kijken of we vanuit het geactualiseerd inzicht een besparing kunnen realiseren. Een van de zoekrichtingen zijn de middelen gekoppeld aan aanleg, reconstructie en terugbrengen van de oppervlakte verharde openbare ruimte. Op basis van het SAMP worden in 2025 vervolgens de nieuwe beheerplannen opgesteld en vastgesteld.		350	350	350
33. We beëindigen de inzet gericht op een nieuwe accommodatie wildopvang. Het begrote budget (begroting 2020) voor het onderbrengen van de wildopvang bij De Helderse Vallei komt te vervallen. Het vergt een herziening van de visie en de overeenkomsten gelieerd aan de opvang. Algehele beëindiging wildopvang is niet mogelijk omdat er ook een wettelijke taak ligt in de opvang van gevonden dieren.	150	150	150	150
subtotaal	150	800	1.130	1.130
Totaal alle maatregelen (voordeel in meer inkomsten en minder uitgaven)	1.882	5.133	6.152	6.168
Nieuw saldo begroting	Positief 1.205	Positief 26	Positief 2.162	Positief 2.323

Ruimtevragers pm

Er zijn ook ruimtevragers die vooralsnog PM zijn, omdat het te vroeg is omdat er voor een inschatting nog onvoldoende onderbouwing is in deze fase:

Ruimtevrager wonen: De inzet is om uiterlijk 2025 Ankerplaatsen te realiseren. Dit kan niet kostendekkend worden ontwikkeld. De verkenningsfase loopt echter nog. Van een sluitende businesscase zal geen sprake zijn.

De Omgevingsdienst heeft in een presentatie aangegeven dat de uitvoering van de diensten meer gaat kosten. Er is echter nog geen meerjarenperspectief die voldoende basis biedt om op dit moment deze mee te nemen in de begroting.

Het project flex-wonen kan niet kostendekkend worden gerealiseerd. Het plan en de grondexploitatie worden uitgewerkt. Op basis daarvan kan een afweging worden gemaakt om deze op te nemen in de begroting.

Een deel van de projecten in het Stadshart lopen door in 2025 en verder. Op dit moment rekent Zeestad de exploitatie opnieuw door, zoals gebruikelijk in samenhang met hun jaarrekening. Op basis daarvan zullen aanvullende middelen nodig zijn om deze projecten in uitwerking/realisatie te kunnen afronden.

De onderhoudskosten van het erfgoed van Willemsoord BV en stichting Erfgoed zijn hoger dan begroot. Ook heeft de stichting Erfgoed een tekort in haar exploitatie. Het onderzoek hierop loopt nog, zodat een bedrag hierop nog niet is op te nemen.

Afwegingen rond incidentele middelen:

De Seasaw is een project waarvoor in 2025 € 500.000 is gereserveerd als cofinanciering.

De voorbereidingskosten van de ontwikkeling Dijkbuurt vergen in 2025 € 500.000.

Benodigde cofinanciering Regio Deal is PM omdat deze nog niet bekend is.